

MISJONEN PÅ DET LUTHERSKE VERDENSMØTE I HANNOVER

AV GUNNAR TRANA

Det er blitt noe av et dogme at Luther ikke hadde noe syn for misjon og at den lutherske kirke derfor i høy grad er blitt liggende etter i det arbeid som utføres i verdensmisjonen. Til noen belysning av dette spørsmål kan det være gagnlig å se hvilken plass misjonen hadde på møtet i Hannover, hvor representanter for de aller fleste lutherske kirker verden over møttes.

Allerede møtets sammensetning kunne fortelle at den lutherske kirke har vært og er en misjonerende kirke. Her var nemlig ikke få representanter for de fargede folks kirker. Og gjennom dem lød de unge kirkers røst mer enn én gang både i plenumsmøtene og i seksjonsmøtene. Og det de bar fram, var så visst ikke det dårligste som ble sagt.

Et lite blick på programmet for møtet gir også et levende inntrykk av hvilken betydning de lutherske kirker tilmåler misjonen. To av de fem foredragene på plenumsmøtene handlet om misjonen. Det var professor Wingrens (Lund) foredrag: Luthersk teologi og verdensmisjon, og professor Stählin's (Erlangen) foredrag: Luthersk etikk og misjonspraksis. I plenum ble også lagt fram en 5-års beretning om luthersk verdensmisjon i tiden siden det forrige lutherske verdensmøte (Lund 1947) samt en beretning om de lutherske kirker i Østen. Størst plass og mest inngående behandling fikk naturligvis misjonen i seksjon II som ble ledet på en fremragende måte av dr. Schiotz. Og det tør vel også sies at den beretning som misjonsseksjonen la fram for plenumsmøtet, var den beste av alle seksjonsberetningene. Endelig må det også nevnes at et av aftensamværene var viet misjonen, og at flere misjonsfilmer ble fremvist hele tiden under møtet.

Det er selvsagt umulig her å ta fram alle de foredrag og innled-

ninger angående misjonsproblemer som ble holdt på møtene. Mange av dem inneholdt også velkjente ting. Vi springer også over professor Ståhlins foredrag, som riktignok var godt, men ikke inneholdt noe vesentlig nytt. Derimot har vi lyst til å stanse litt ved det professor Wingren bar fram. Hans foredrag vakte nemlig ikke liten diskusjon, særlig innen den norske gruppen på møtet, og en enkelt av hans påstander ble også direkte påtalt av misjonsprest Birkeli på plenums-møtet. Wingren pekte på at det gikk mer enn to århundrer fra reformasjonen til misjonsvekkelsen, og at det ikke var noen utpreget forbindelse mellom misjon og luthersk reformasjonsteologi. Viser ikke det at den lutherske teologi manglet misjonsmotiver? Wingren mener nei. En må bare se reformasjonen som Ordets frigjørelse og misjonen som Ordets frie løp utover jorden. Derfor var all rett forkynnelse i reformasjonstiden misjon. Luther selv sto i misjons-situasjonen. Wingren pekte også på den ting at verdensmisjonen i moderne forstand oppsto i den tid da alvoret i kampen mellom konfesjonene opphørte. Det burde gi oss alle noe å tenke på. I den gamle motsetning mellom konfesjonene levde enda den overbevisning at det kristne budskap selv rommet livet, og at det var anstren-gelsene verd å kjempe og arbeide for å gripe det og forkynne det for andre. På 1500-tallet fantes ikke misjon som spesialitet. Da var alt misjon. Den faktor som driver til misjon etter luthersk syn, er selve Ordet, det nyoppdagede, friske evangelium som hentes fra bibelbokens blad. Dette evangelium har misjonskraft i seg, ettersom det er sendt av Gud selv og ikke til de fromme spesielt, men til verden. Det utgår fra Jerusalem og til all verden inntil Kristi gjen-komst. Derfor er vi alle misjonens barn.

Alt dette er sikkert rett nok, men i fortsettelsen preges Wingren av et altfor objektivistisk syn og blir derfor ensidig og vel også urettferdig i sin dom over det misjonsarbeidet som hittil har vært drevet. Vi kan ikke gå i detaljer, men vi tillater oss å sette mer enn ett spørsmålstegn ved følgende uttalelser: «Det er et faktum at den moderne protestantiske verdensmisjon er født i et europeisk-ame-rikansk vekkelsesmiljø på 1800-tallet. I dette miljø hadde man ingen *) forståelse for de reformatoriske tanker om det verdslige

*) Uthevet av meg, så også «rent» i sitatet som følger.

regimente.» «I den moderne protestantiske misjon fremstår det kristne budskap gjerne som et *rent* nei til de asiatiske og afrikanske livsformer.» «Det er mulig at romersk misjon er et praktisk uttrykk for middelaldersk teologi og at evangelisk misjon er et praktisk uttrykk for 1800-tallets teologi, men at det på feltene ikke er mulig i praksis å finne noen uttrykk for reformasjonens grunnsetninger.» Denne siste påstand betyr i all sin skarphet at luthersk misjon har sviktet på vesentlige punkter. Vi tillater oss å mene at dersom Wingren hadde orientert seg ut fra det som var punctum saliens i reformasjonen: rettferdiggjørelsen av tro alene — for det var kjernen i Luthers og hans venners syn på evangeliet — ville han ha sett ikke bare annerledes, men endog mer positivt på evangelisk—luthersk misjon i nyere tid. Det er riktig som Wingren til slutt sier at spørsmålet om vår misjonsholdning virkelig er uttrykk for luthersk teologi, til sist samles i spørsmålet om rett syn på lov og evangelium. Det var det mange av oss delvis savnet hos Wingren. Kanskje det skulle henge sammen med den kjensgjerning at vi særlig savnet synspunktet «Guds vrede» i hele fremstillingen?

Vi håper at dette referat og disse kritiske bemerkninger har gitt inntrykk av et både insiterende og irriterende foredrag.

I plenum ble der også lagt fram en rapport om de lutherske kirker i Østen. Av den fremgikk det at der på flere kanter var et stort arbeid i gang for å øke samarbeidet mellom de forskjellige unge lutherske kirker og at lutherske kirker innen ett og samme landområde dels arbeidet mot en sammenslutning til én luthersk kirke, dels allerede hadde fullbyrdet en slik sammenslutning. Det første var tilfelle med de lutherske kirker i India. Her er et forslag til konstitusjon utarbeidet, og det behandles nå i de forskjellige kirker. Likeledes studeres de lutherske bekjennelses-skrifter meget ivrig, og man strever for å finne en mer moderne formulering på de gamle sannheter avpasset etter indiske forhold. Likeså arbeides der for å få i stand en all-indisk luthersk teologisk høyskole i Madras. I Australia kan en nå glede seg over en sterk forenet luthersk kirke. Den store innvandring etter siste verdenskrig har vært en av de drivende årsaker til dette. Rapporten nevner også at Batak-kirken på Sumatra er en av de største selvstendige kirker i Østen, og at det lutherske

misjonsarbeid i Japan har god framgang. Der er også kringkastingen nå tatt i evangelisasjonens tjeneste.

Dr. Schiøtz sa bl. a. i sin 5-årsberetning: Som følge av beslutningene på møtet i Lund om å fortsette støtten til finske og tyske misjoner og å ko-ordinere arbeidet på misjonsmarkene rundt i verden på beste måte, ble i januar 1948 «Commission on Younger Churches and Orphaned Missions» (CYCOM) organisert. Denne kommisjon har i 5-årsperioden brukt \$ 3 537 193.91 på 23 forskjellige misjonsmarker. Sommeren samme år ble «Commission on World Missions» (CWM) organisert, med dr. Schiøtz som leder. CWM's hovedoppgave er å ko-ordinere arbeidet og drøfte felles problemer. CWM besluttet også at misjons-seksjonen på Hannover-møtet skulle vie misjonsmarkenes problemer sin oppmerksomhet. Kommisjonen har særlig vært i aktivitet for å skaffe misjonærer til ubetjente eller vanskelig stilte felt, hjelpe til ved organisering og å sikre misjonens eiendommer, f. eks. tyske eiendommer i Israel. Kommisjonens arbeid har lyktes godt. Misjonseiendommer i Tanganyika og Israel er blitt sikret for misjonen idet Det lutherske verdensforbund i Genève opptrer som «trusteeship» for disse eiendommer. Med glede kan vi konstatere at 1. januar 1953 trer én luthersk kirke for Ny-Guinea fram på arenaen, med en misjonærstab fra Australia, Tyskland, Canada og De Forente Stater under én ledelse. Der kunne være meget ellers å nevne fra rapporten, men vi må nevne til slutt de emner som ble drøftet på selve misjons-seksjonens møter, og den rapport som i den anledning ble lagt fram.

Som tidligere nevnt, var det meget aktuelle emner som ble behandlet. Dessverre var tiden altfor knapp til den inngående behandling alle disse emner hadde fortjent. Der kom dog fram mange viktige ting. Vi skal prøve å ta fram det som vi synes er det viktigste. Det første seksjonsmøte behandlet selve den situasjon som misjonen møter i dag ute på misjonsmarkene, en situasjon som er karakterisert ved nye «religiøse» bevegelser som kommunisme, nasjonalisme, synkretisme og sekularisme. Samme dag ble også spørsmålet om jødene behandlet. Neste emne var meget viktig. Det angikk den mer prinsipielle drøftelse av luthersk syn på kirken og kirkelig selvstendighet, og det mer praktiske spørsmål angående fellesskapet mellom de unge

kirker og moderkirkenes utsendinger. Her kom det klart fram at det som konstituerer kirken, er den rette evangelie-forkynnelse og sakrament-forvaltning, og at hver sted-menighet og kirke-organisasjon er åndelig fri og autonom. I seksjons-beretningen heter det derfor: «Misjoner og misjonærer skulle bli medlemmer av menighetene. Fritt og frivillig, som Gud-kalte kristne, skulle de ta på seg medlemskapets plikter og gi seg selv hen i tjenesten for menighetene. Skjønt de har rettighetene som medlemmer i kirkene, burde de dog leilighetsvis, i kristelig kjærlighet, unnlate å gjøre bruk av dem. Dersom misjonæren er kalt til en særlig ansvarsfull stilling, skulle han være samvittighetsfull når det gjelder den uforminskede opprettholdelse av kirkens åndelige frihet. Denne de unge kirkers, misjonsarbeideres og sendende kirkers gjensidige avhengighet finner sin beste beskrivelse i uttrykket: kirkenes brorskap.» Disse ord er jevne og enkle, men de rommer et hav av praktiske og teoretiske problemer som ikke bare vil stille store krav til de unge kirker, men kanskje i enda større grad til misjonærene.

Det neste emne gjaldt presteutdannelsen i den lutherske kirke, og i nær sammenheng dermed lekmenns ansvar, oppgaver og virksomhet innen kirken. Det er jo en kjensgjerning at misjonens fremtid i høy grad er avhengig av presteutdannelsens høyning og lekfolkets aktivisering. De fargede millioner vil aldri få høre det evangelium som de har samme rett til som vi, dersom ikke lekfolket blir engasjert. Men forutsetningene som presteskolenes elever møter fram med, er så forskjellige og mulighetene for høyning så varierende på de mange misjonsmarker, at selv om alle var enige om hurtigst mulig å bedre presteutdannelsen, kunne man ikke peke på noen felles aksjonslinjer som burde følges, utenom dem som en hittil har fulgt. Man var også enige om å gjøre mest mulig for å dyktiggjøre lekfolket til aktiv innsats i evangeliserings-arbeidet. For ansvaret for å bringe vår verden evangeliet ligger i like grad på lekmann som prest.

Det nest siste emne handlet om muligheter og begrensninger innen samarbeidet mellom lutheranere. Det er klart at et emne som dette måtte spenne over et så vidt felt at det var ganske umulig å få noe helt ut av det. Spørsmålet berører jo nær sagt alle felter av misjonsarbeidet. Et så viktig spørsmål som luthersk litteratur og tidsskrifter

fikk dog en spesiell behandling i seksjons-rapporten. Enhver forstår jo at det er av enorm betydning å skaffe de mange millioner fargede som nå lærer å lese, god litteratur, tidsskrifter, magasiner og aviser. Derfor heter det i seksjons-rapporten: «I de sendende kirkers program må denne sak tilkjennes prioritet, og det likeså vel hos de unge kirker som i Det lutherske verdensforbunds program.» Når det gjelder de mange andre praktiske samarbeidsoppgaver møter man mange hindringer. Disse nevnes likefram: «I bevegelsen henimot samarbeid gis der meget bestemte hindringer. Til dem hører den falske nasjonalisme så vel på misjonærenes som på de unge kirkers lemmers side; prestisje-betoning i forholdet mellom de unge kirker og misjonene; den vanskelighet hos mange misjonærer at de ikke kan tenke seg sitt arbeid på annen måte enn etter sin hjemmekirkes mønster; de sendende organisasjoners gjensidig uavhengige opptreden uten føling med hverandre, og tendensen til mer å tenke i arbeidsavsnitt og sektorer istedenfor å ha hele kirken for øye.» Som følge av disse tilstande anbefalte seksjonen at «Commission on World Missions» ble omgjort til et misjons-departement som skal fungere som en samvirke-sentral for de lutherske misjonsorganisasjoner i verden i alle de spørsmål som angår samarbeidet. Dette forslaget, som enstemmig ble vedtatt av plenum, er sikkert den viktigste hendelsen på Hannover-møtet, når vi tenker på misjonen.

Siste seksjonsmøte behandlet spørsmålet om de lutherske kirker og ekumeniske bevegelser på misjonsmarkene. Her ble det pekt ikke bare på den situasjon en kirkelig sett står i i dag, idet en trenges mer enn noensinne av sataniske makter, samtidig som der er i gang en voksende ekumenisk bevegelse innen kirkene. Der ble også vist til den spesielle oppgave den lutherske kirke har i denne situasjon. Den lutherske kirke er kalt til å la sin bekjennelse bli virksom i tjenesten for alle kirker, ikke som en troslov, men som en klar og sannhetstro utleggelse av evangeliet, som innbyr andre til å bekjenne den samme Kristus på deres sted, i deres tid og språk. Og den lutherske kirke har framfor alle andre den oppgave å bevitne og betone nødvendigheten av en klar bekjennelse for alle tider og alle kirker. Derfor går de lutherske kirker aktivt inn i det ekumeniske samarbeid.